

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

X kadencja

Zapis
stenograficzny
z posiedzenia
Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji (251.)

26 kwietnia 2023 r.

Porządek obrad:

1. Sprawy różne.
2. Rozpatrzenie ustawy o zmianie nazwy uczelni służb państwowych nadzorowanej przez Ministra Sprawiedliwości i o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 960, druki sejmowe nr 3068, 3105 i 3105-A).

(Początek posiedzenia o godzinie 12 minut 01)

(Posiedzeniu przewodniczy zastępca przewodniczącego Bogdan Zdrojewski)

**ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI**

Dzień dobry państwu.

Ja mam w zwyczaju zaczynać punktualnie – to z szacunku do tych, którzy też są punktualni – nie przedłużać zbędnie i przechodzić do porządku obrad bez zbędnej zwłoki.

Jak państwo pamiętają, ostatnie posiedzenie zakończyliśmy, przesuwając propozycję pana senatora Mamątowa, która dotyczyła poprzedniego posiedzenia. I chciałbym od tego punktu rozpocząć.

Wiem też, że jest propozycja alternatywna, bo mi to zgłoszono, więc poproszę o jej przedstawienie. Jest to nie tyle forma polemiki z propozycją pana senatora, ile nieco inne odniesienie się i inna ocena samego przebiegu posiedzenia komisji.

Proszę bardzo.

**SENATOR
EWA MATECKA**

Dziękuję bardzo.

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

Przygotowałam alternatywną propozycję tejże uchwały, propozycję, która w sposób bardziej adekwatny oddaje sam przebieg naszego ostatniego spotkania na posiedzeniu komisji praw człowieka i istotę debaty, jaka się w tym zakresie toczyła.

Jeżeli państwo pozwolą i pan przewodniczący również, to odczytam teraz treść tej uchwały...

(Senator Halina Bieda: ...Wniosek formalny, bo ja np. jestem...)

**ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI**

Ja proponuję, Pani Senator, żeby najpierw odczytać. Potem udzielę pani głosu, aby ewentualnie mogła się pani do tego odnieść. Dobrze?

**SENATOR
HALINA BIEDA**

Nie, bo ja właśnie przed przeczytaniem chciałabym prosić pana przewodniczącego i panią senator o to, żebyśmy mogli to dostać na mała. Bo ja np. jestem bardziej wzrokowcem niż słuchowcem i wolałabym się z tym zapoznać. Ale to już jak pan przewodniczący uzna...

**ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI**

Dobrze.

Ja proponuję, żeby odczytać, bo być może pan senator Mamątow będzie chciał się do tego odnieść.

I jeżeli ewentualnie będą wnioski o to, aby wydrukować, a zdalnym przesłać, to oczywiście tak zrobimy.

Proszę bardzo.

**SENATOR
EWA MATECKA**

Dziękuję.

A zatem czytam:

„Trwający od blisko dwóch lat kryzys humanitarny na granicy polsko-białoruskiej jest swego rodzaju testem na wiarygodność deklarowanego przez polski rząd przywiązania do europejskich standardów cywilizacyjnych. Mając świadomość, że nielegalne przekroczenia granicy są w dużej mierze sterowane przez białoruski reżim, nie wolno nam ignorować faktu, iż na teren naszego kraju trafiają ludzie, których bezpieczeństwo i godność nie powinny doznać uszczerbku w wyniku działań lub zaniechań organów państwa.

Nie można godzić się również na próby dyskredytowania w mediach publicznych aktywności organizacji pozarządowych niosących pomoc ludziom, których zdrowie i życie pozostaje bezspornie zagrożone. Za skandaliczne uznać należy wszelkie przykłady utrudniania aktywistom dostępu do potrzebujących, a zwłaszcza próby penalizowania wolontariuszy za samo podejmowanie działań humanitarnych w obszarze przygranicznym.

Jako członkowie senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wzywamy funkcjonariuszy Straży Granicznej do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz konsekwentnego wdrażania procedur związanych z ochroną międzynarodową. Nawet jeśli przekroczenie granicy miało charakter nielegalny i było wynikiem wrogich działań służb białoruskich, potencjalne ofiary tego procederu zasługują na podmiotowe traktowanie, które nie uwłacza ich godności.

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji dostrzega i docenia także pozytywne aktywności służb mundurowych, jak akcje ratunkowe i pomocowe. Niestety, uznajemy je za niewystarczające, a przede wszystkim niesystemowe. Mamy świadomość funkcjonowania szeregowych funkcjonariuszy w określonych ramach prawnych, konieczności ochrony granic, a także ważnego kontekstu wojny w Ukrainie. Tym bardziej więc oczekujemy od rządzących wycofania się z tych zapisów ustawowych oraz rozporządzeń, które mogą prowadzić do postępowania służb niezgodnego z międzynarodowymi standardami praw człowieka. Norm cywilizacyjnych nie można stosować selektywnie, gdyż skutkuje to w krótkim czasie utratą wiarygodności na arenie międzynarodowej.”

To koniec. Dziękuję bardzo.

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI

Dziękuję bardzo.

W pierwszej kolejności prawo zabrania głosu ma pan senator Mamątow oczywiście.

Proszę bardzo.

SENATOR
ROBERT MAMAŁTOW

Dziękuję bardzo.

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

Ten projekt, który przed chwilą pani nam zaprezentowała, jest całkowicie inny od tego, który ja zaproponowałem. Ja nie będę tutaj polemizował, bo to nie o to chodzi. Nie było to moim celem, kiedy zgłosiłem projekt, który zgłosiłem. Ze względu na to, co powiedziałem, czyli że to jest całkiem inny projekt, pani przewodnicząca może go zgłosić.

Ja chciałbym, żebyście państwo przyjęli projekt, który ja zgłosiłem na ostatnim posiedzeniu. Z tym, że tutaj pan marszałek Seweryński zaproponował małą zmianę. Ona jest niewielka. Chciałbym, żeby w ostatnim akapicie: „Dziś, jako członkowie Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, wyrażamy słowa podziękowania i dumy z postawy funkcjonariuszek i funkcjonariuszy Straży Granicznej, a zarazem strażników granicy Unii Europejskiej, pamiętając, że to dzięki ich postawie polska granica”...

(*Senator Michał Seweryński: ...„a zarazem granica Unii Europejskiej”...*)

...„a zarazem granica Unii Europejskiej”...

Momencik, przepraszam, bo się pomyliłem.

Jeszcze raz: „Dzisiaj jako członkowie Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wyrażamy słowa podziękowania i dumy z postawy funkcjonariuszek i funkcjonariuszy Straży Granicznej i żołnierzy, pamiętając, że to dzięki ich postawie polska granica, a zarazem granica Unii Europejskiej jest należycie chroniona, a Polki i Polacy są bezpieczni”.

I także bardzo proszę...

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI

Bardzo dziękuję.

Od razu zapytam pana senatora – bo to są poprawki zgłoszone przez pana senatora, pana

prof. Seweryńskiego – czy pan przyjmuje to jako autopoprawkę?

(*Senator Michał Seweryński*: Tak, tak.)

Dobrze, dziękuję.

Pani senator Bieda.

Proszę bardzo.

**SENATOR
HALINA BIEDA**

To znaczy mnie się wydaje, że przedmiotem sprawy jest to samo. I trudno mi sobie wyobrazić, że będziemy mieć 2 uchwały. Ja jednak z racji naszych, myślę, dobrych doświadczeń, jeśli chodzi o zmierzanie do wspólnego stanowiska, prosiłabym, żeby może pani senator za pośrednictwem komisji nam to przesłała. I może byśmy, nie wiem, po merytorycznym rozpatrzeniu punktu umówili się na jakieś spotkanie w celu wypracowania jednak wspólnego stanowiska. Takie jest moje zdanie. Dziękuję.

**ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI**

Bardzo dziękuję.

Z wypowiedzi pana senatora wynika, że mamy do czynienia nie tyle z polemiką, ile z odmienną oceną. Ta ocena nie jest dramatycznie czy drastycznie różna, jednak jest wyraźnie różna.

Dostaliśmy ten tekst. Ja nie chciałbym, żeby ten tekst był potraktowany inaczej niż poprzedni, czyli bez określonych wymogów. Krótko mówiąc, proponuję, aby go wydrukować, żeby był dostęp – tak jak pani senator sobie życzyła – także do wersji wizualnie dostrzegalnej, jak również przesłać drogą mailową na adresy senatorów zdalnych...

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Tak, mamy całą grupę zdalnych, łącznie z panem przewodniczącym Aleksandrem Pociemem.

Będziemy rozpatrywać te projekty jako alternatywne na następnym posiedzeniu. Zaczniemy od głosowania, w kolejności od propozycji pana senatora Mamątowa, bo ona była złożona pierwsza.

Czy jest zgoda?

Dziękuję bardzo.

Przechodzimy do porządku obrad.

W punkcie drugim jest rozpatrzenie ustawy o zmianie nazwy uczelni służb państwowych nadzorowanej przez Ministra Sprawiedliwości i o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw.

Minister sprawiedliwości powinien wyznaczyć swojego reprezentanta, a tym reprezentantem miał być pan minister Woś. Niestety, pana ministra nie ma.

Czy ktoś z państwa ma upoważnienie od ministra, by reprezentować stanowisko ministra w tej sprawie?

Nikt nie ma takiego upoważnienia, więc będziemy musieli rozpatrzyć ten projekt ze względów oczywistych, przede wszystkim wymogów czasowych, bez stanowiska resortu w tej materii. Być może zostanie ono wyrażone na posiedzeniu plenarnym – na to liczę.

Proszę Biuro Legislacyjne o ocenę tego projektu.

**GŁÓWNY LEGISLATOR
W BIURZE LEGISLACYJNYM
W KANCELARII SENATU
BEATA MANDYLIS**

Dziękuję bardzo.

Szanowni Państwo!

Biuro Legislacyjne do przedłożonej ustawy przedstawiło kilka uwag. Mają one różny charakter. Część z nich zawiera poprawki, powiedziałabym, techniczno-legislacyjne, część ma charakter wypowiedzi dotyczącej podejrzenia niezgodności z konstytucją, a część zawiera poprawki merytoryczne, które wynikają ze sprzeczności przepisów o charakterze systemowym.

Zacznę od uwagi pierwszej. Uwaga pierwsza – zgłoszona w moim stanowisku, przedstawionym jako stanowisko Biura Legislacyjnego – dotyczy przepisu art. 19 ust. 10 ustawy o Służbie Więziennej. Przepis ten do tej pory stanowił, że każdorazowe zastosowanie środków przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek na ręce, na nogi, zespolonych, a także pasa obezwładniającego powinno być odnotowane w centralnej bazie. Obecnie przepis stanowi, że odnotowanie w centralnej bazie osób skazanych będzie dotyczyło tylko przypadków, o których mowa w ust. 9. Tymczasem ust. 9 mówi o użyciu prewencyjnym tych środków przymusu bezpośredniego,

o których mówiłam, ale tylko w zakładach typu półotwartego, otwartego oraz w przypadku, gdy jest decyzja dyrektora zakładu karnego co do danej osoby, że wobec niej należy się wstrzymać...

**ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI**

Ja mam prośbę, o to, żeby najpierw, że tak powiem, nie detalicznie, tylko w najważniejszych punktach przedstawić opinię, co według Biura Legislacyjnego, krótko mówiąc, jest nieakceptowalne, co wymaga poprawki. Potem ewentualnie wejdziemy w detale, bo być może takie będą pytania.

**GŁÓWNY LEGISLATOR
W BIURZE LEGISLACYJNYM
W KANCELARII SENATU
BEATA MANDYLIS**

To znaczy ja przepraszam, ale bez wskazania tych detali nie jest możliwe przedstawienie poprawki.

Ja rozumiem, że chodzi panu przewodniczącemu o to, żebym w skrócie przedstawiła swoją opinię. W związku z tym powiem tak: do tej pory trzeba było odnotowywać w centralnej bazie każdorazowe zastosowanie określonych rodzajów środków przymusu bezpośredniego. W projekcie rządowym wskazuje się, że obowiązek ten należy ograniczyć tylko do przypadków, o których mowa w ust. 9. Chodzi tam o prewencyjne użycie środków przymusu bezpośredniego. Tymczasem ustawa o środkach przymusu bezpośredniego stanowi w art. 52 ust. 1, że funkcjonariusze Służby Więziennej w ogóle nie muszą odnotowywać użycia prewencyjnego. W związku z tym ustawa, która jest główna w przypadku stosowania środków przymusu bezpośredniego, zwalnia funkcjonariuszy Służby Więziennej z odnotowywania tego, że stosują prewencyjne środki przymusu bezpośredniego. A więc obecnie ten przepis w brzmieniu, które mu się próbuje nadać, realizuje 2 czynności, jak sądzę, niezgodnie z założeniem projektodawcy.

Pierwsza zmiana znosi obowiązek odnotowywania w centralnej bazie stosowania środków przymusu bezpośredniego – co z kolei jest niezgodne z ustawą o stosowaniu środków przymusu bezpośredniego, gdzie jest napisane, że każdy funkcjonariusz, który stosuje środki przymusu bezpośredniego, musi sporządzać notatkę z tej

czynności. Notatka jest i tak, i tak. Jedyna różnica jest taka, że ta notatka nie będzie w centralnej bazie. A to skutkuje tym, że podmioty, które mają dostęp do centralnej bazy – czyli np. wszystkie sądy bądź rzecznik praw obywatelskich – wchodząc do centralnej bazy, nie będą miały informacji o tym, ile razy i jakie środki przymusu bezpośredniego były stosowane wobec konkretnego więźnia.

Druga zmiana, którą powoduje ta zmiana, to jest sprzeczność z przepisami ustawy. A mianowicie nałożenie na funkcjonariuszy obowiązku sporządzania notatki w przypadku użycia prewencyjnego, czego do tej pory nie było.

W związku z tym uważam, że przepis ten należy albo w ogóle skreślić i on będzie funkcjonował tak, jak do tej pory, albo w jakiś sposób zmienić, żeby po prostu nie był sprzeczny z ustawą o stosowaniu środków przymusu bezpośredniego.

Poprawka, którą proponuje Biuro Legislacyjne, po prostu usuwa tę zmianę z ustawy. A mianowicie: w art. 1 w pktcie 1 skreśla się lit. b.

Druga uwaga ma charakter zbiorczy. To jest poważna uwaga. Ona dotyczy art. 3 i 6 ustawy.

W art. 3 zmienia się ustawę – Prawo o ruchu drogowym. Zmiana ta została wprowadzona na etapie drugiego czytania w Sejmie, więc ani nie była uwzględniona w projekcie ustawy, ani nie podlegała pierwszemu czytaniu, w związku z czym narusza przepisy konstytucji w zakresie obowiązku przeprowadzania 3 czytań projektu ustawy w Sejmie.

Druga zmiana, odnosząca się do art. 6, dotyczy ustawy o wsparciu przygotowania III Igrzysk Europejskich w 2023 r. Ona jeszcze bardziej niż zmiana przewidziana w art. 3 narusza przepisy konstytucji, ponieważ nie tylko została wprowadzona w drugim czytaniu i w ogóle nie dotyczy Służby Więziennej, ale w dodatku pociąga za sobą koszty finansowe w wysokości 66 milionów, które nie zostały uwzględnione w ocenie skutków regulacji załączonej do niniejszej ustawy. Tak że istnieją 3 podstawy konstytucyjne do uznania, że niniejszy przepis nie powinien znaleźć się w tej ustawie.

**ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI**

Dobrze. Dziękuję bardzo.

Ja mam takie przekonanie, że jeżeli mamy raz niezgodność z konstytucją, drugi raz niezgodność, trzeci raz niezgodność, to są to wystarczające powody do tego, aby, krótko mówiąc, zaproponować

odrzuć projektu ustawy bez wnoszenia poprawek, bo są one zbyt daleko idące.

Ja dodam jeszcze, że dla mnie jest absolutnie nie do przyjęcia to mianowanie rektora przez ministra, co jest dodatkowo wprowadzone.

A więc ja chcę zaproponować odrzucenie projektu ustawy bez poprawek – po przedstawieniu, według mnie, druzgocących powodów tego, aby tego aktu prawnego nie przyjąć, zaopiniować go negatywnie.

Czy w sprawie wniosku formalnego ktoś z państwa chciałby zabrać głos?

Pan senator Mamątow.

Proszę bardzo.

SENATOR

ROBERT MAMĄTOW

Nie chce się włączyć.

(Starszy Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Elżbieta Owczarek: Proszę.)

(Zastępca Przewodniczącego Bogdan Zdrojewski: Poprzednio się włączył.)

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Już jest okej.

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.

Ja składam wniosek przeciwny – wnoszę o przyjęcie ustawy zaproponowanej przez Sejm.

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO

BOGDAN ZDROJEWSKI

Dziękuję bardzo.

Przystąpimy w tej chwili do głosowania.

Czy wszyscy jesteśmy gotowi?

W pierwszej kolejności oczywiście będzie przegłosowany wniosek dalej idący, czyli o odrzucenie ustawy bez poprawek.

Jesteśmy gotowi? Tak? Jesteśmy gotowi, jeżeli chodzi o zdalnych?

Kto jest za odrzuceniem projektu ustawy? (7)

Kto jest przeciw? (3)

Kto się wstrzymał? (0)

Jeszcze 1 senatora ze zdalnych proszę o zagłosowanie.

(Brak nagrania)

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO

BOGDAN ZDROJEWSKI

Dobrze. Dziękuję bardzo.

Drugie posiedzenie mamy wspólne? A tak, rzeczywiście, o godzinie 13.00. A więc mamy inną sytuację.

Dziękuję bardzo. Przyjmuję rolę senatora sprawozdawcy.

Zamykam posiedzenie...

Tak? Proszę bardzo.

SENATOR

ROBERT MAMĄTOW

Zanim pan przewodniczący zamknie, to ja mam serdeczną prośbę, żebyśmy na następnym posiedzeniu komisji jednak przegłosowali ten mój projekt, bo obawiam się, że jeśli ktoś złoży jeszcze jakąś nową propozycję, to znów będziemy to odkładać. Dlatego serdeczna prośba, żeby pan przewodniczący na następnym posiedzeniu przeprowadził głosowanie w sprawie mojego projektu.

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO

BOGDAN ZDROJEWSKI

Bardzo dziękuję.

Tak na pewno uczynimy. Nie sądzę, żeby była jeszcze jakaś propozycja.

I od razu dodam – żeby nie było wątpliwości – że po zakończeniu posiedzenia była króciutka dyskusja, która odbyła się także wśród naszych gości. Chodziło o to, żeby w sposób bardziej adekwatny oddać treść debaty. Krótko mówiąc: z tego powodu pojawiała się ta propozycja. Ja o tym dowiedziałem się wczoraj, więc nie miałem wyboru.

Obiecuję panu, że w następnym dniu, kiedy będą posiedzenia komisji, od tego zaczniemy. Przekonam pana przewodniczącego Aleksandra Pocięja, aby od tego zaczął. Będzie to prawdopodobnie w tym tygodniu, w którym będziemy mieć posiedzenie Senatu.

Dziękuję bardzo.

SENATOR

ROBERT MAMĄTOW

Rozumiem, tylko, Panie Przewodniczący, ja chciałbym, żebyśmy... Ja to mówię do wszystkich członków komisji. Bo co innego projekt, który zgłosiła pani przewodnicząca, a co innego mój. I ja dlatego nie chcę wchodzić w jakieś możliwości łączenia tego. Mój wniosek dotyczący uchwały jest jednoznaczny i wniosek pani przewodniczącej też jest jednoznaczny, dlatego ich pogodzić się nie da.

A ja zgłosiłem ten wniosek po prostu dlatego, że miałem okazję rozmawiać z mieszkańcami tych terenów. Dlatego to zrobiłem. Oni mnie osobiście prosili, żebym przekazał to na posiedzeniu komisji. I ja to zrobiłem.

ZASTĘPCA PRZEWODNICZĄCEGO
BOGDAN ZDROJEWSKI

Bardzo dziękuję.

Zresztą ja mam podobny pogląd, jak pan senator – że nie można pogodzić tych 2 stanowisk, bo one są po prostu rozbieżne, nie w stu procentach, ale mocno.

Państwu dziękuję. Proszę o przekazanie panu ministrowi naszej rekomendacji. Ona jest, niestety, negatywna dla tego projektu, ale pozytywna dla Polski, jak myślę. Wszystkiego dobrego.

Dziękuję bardzo.

Zamykam posiedzenie.

(Koniec posiedzenia o godzinie 12 minut 21)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie:

Centrum Informacyjne Senatu, Dział Wydawniczy